

Rezultatele acestei laturi a muncii colectivului Filialei Arhivelor Statului Bacău se datoresc sporirii în mod constant a exigenței față de activitatea proprie a fiecărui arhivist, studierii cu atenție a prevederilor legale, preocupării pentru cunoașterea stării de lucruri din fiecare organizație de către șeful filialei, adoptării măsurilor operative pentru înlăturarea deficiențelor constatate. Stabi-lirea unor termene pentru înlăturarea minusurilor și verificarea la data stabilită a modului de ducere la îndeplinire a sarcinilor prevăzute au fost o practică permanentă a colectivului nostru. Colaborarea cu conducerile organizațiilor, cu cei ce lucrează efectiv, exigența sporită, angajarea arhiviștilor și a șefului filialei în activitatea de rezolvare a greutăților întâmpinate au sporit prestigiul Arhivelor Statului. O contribuție importantă la creșterea prestanței unora dintre arhiviștii băcăuani a avut-o activitatea culturală și științifică desfășurată de aceștia. Contribuția acestora la rezolvarea unor probleme de istorie locală, inter-vențiile făcute la simpoziioanele și sesiunile științifice organizate în județ, articolele publicate în presa locală, studiile apărute în periodicele de specialitate, lucrările tipărite și calitățile acestora nu au dus decât la sporirea prestigiului colectivului filialei, iar aceasta a contribuit la creșterea randamentului activității privind apli-carea legislației arhivistice.

DUMITRU ZAHARIA

Experiențe, inițiative și deziderate în activitatea arhivistică

La finele anului 1983, redacția noastră a inițiat o serie de raiduri-anchetă și interviuri privind arhivele create și păstrate de organizațiile socialiste din diverse ramuri de activitate.

Am inițiat acest dialog din dorința de a aduce în atenția cititorilor, pe de o parte, experiențe pozitive în munca de arhivă, iar pe de altă parte, arhive mai puțin discutate pînă în prezent, și anume cele create de instituturile de învățămînt superior, izvor cunoașterea istoriei și spiritualității românești.

Răspunsurile primite la întrebările noastre vor fi publicate începînd cu acest număr, în ordinea sosirii lor la redacție.

ARHIVELE UNIVERSITARE TIMIȘORENE

Interlocutorii noștri — cărora le mulțumim pentru amabilitatea și prompti-tudinea cu care au răspuns — sînt: prof. dr. Constantin Popa, rectorul Universi-tății, prof. dr. ing. Coleta De Sabata, rectorul Institutului politehnic „Traian Vuia”, prof. dr. Gheorghe Băcanu, rectorul Institutului de medicină, și prof. dr. Ilie Duvlea, rectorul Institutului agronomic. De asemenea, mulțumim colegului nostru, Tiberiu Moț, directorul filialei timișorene a Arhivelor Statului, care ne-a spri-jinit în realizarea acestui raid-anchetă.

Revista Arhivelor are un cerc larg de cititori, cu profesii și preocu-pări diferite. În consecință, ea trebuie să acopere o problematică vastă. Vă rugăm să faceți cunoscute fondurile și colecțiile de documente arhivistice pe care le păstrați, perioada istorică pe care o acoperă și conținutul informațional al documentelor.

Prof. dr. Constantin Popa: arhiva Universității cuprinde documente din anii 1949—1983 care reflectă dezvoltarea și activitatea fostului Institut pedagogic, înființat în 1948, devenit ulterior (1957) Institutul pedagogic de 5 ani și transfor-mat la rîndul său în Universitate (1962). De asemenea, se păstrează fondurile: Institutul pedagogic (1962—1965), care a funcționat paralel cu Universitatea și a fost asimilat de aceasta în anul 1965, precum și Institutul Central de Perfecțio-

nare a Cadrelor Didactice, filiala Timișoara, a cărui activitate a fost preluată de Universitate în anul 1980 (aici se află lucrările profesorilor din învățământul general și mediu care și-au susținut examenul pentru gradul I didactic).

Prof. dr. ing. Coleta De Sabata: înființată în anul 1920 prin stăruințele unui grup de cărturari bănățeni în frunte cu ilustrul matematician Traian Lalescu, Școala politehnică la început și-a desfășurat activitatea în cadrul a două secții de specialitate: electrotehnică și mine-metalurgie, transformate în anul 1933 în facultăți distincte, iar în toamna lui 1941 lua naștere Facultatea de construcții. În anul 1948 erau înființate Facultatea de mecanică și cea de chimie industrială, iar Școala politehnică se transformă în Institut politehnic, care în anul 1970 a luat numele pionierului aviației românești și mondiale, Traian Vuia.

În prezent, Institutul politehnic are 5 facultăți în Timișoara și 2 institute de subinginerii subordonate la Reșița și Hunedoara.

Dintre documentele create de-a lungul anilor merită să fie semnalate cele legate de înființarea Școlii politehnice și a facultăților și secțiilor fondate ulterior, documentele referitoare la promovarea cadrelor didactice, nu de puține ori personalități de prim rang în specialitățile lor, documentele în legătură cu sporirea bazei materiale și a cifrelor de școlarizare.

Documentele cu termen de păstrare „permanent” create în anii 1920—1960 au fost depuse la filiala timișoreană a Arhivelor Statului, iar în arhiva Institutului au rămas cele create în anii următori, reflectând dezvoltarea în continuare a Institutului, manifestările științifice, relațiile externe, cercetarea științifică, procesul de integrare a învățământului cu cercetarea și producția etc.

De asemenea, la Biblioteca Centrală a Institutului se păstrează colecția completă a „Buletinului științific și tehnic” (1925—1983).

Prof. dr. Gheorghe Băcanu: în anul 1945 lua ființă Universitatea de vest, devenită mai târziu Institutul de Medicină, documentele acestui singur fond care se păstrează în arhiva noastră referindu-se la activitatea științifică, de cercetare, învățământ și de personal desfășurată în anii 1945—1983.

Prof. dr. Ilie Duvlea: Institutul Agronomic a fost înființat în anul 1945. Pe lângă fondul propriu de arhivă, care datează din anii 1945—1983, se mai păstrează cel creat de Facultatea de Medicină veterinară Arad (1948—1962), care a funcționat pînă în anul 1962, cînd a fost transferată la București.

Cele mai importante categorii de documente se referă la principalele activități ale institutului: didactică, științifică, social-politică și administrativ-gospodărească.

Avînd în vedere semnificația socială a arhivelor curente (operative) și a celor generale (păstrate în arhiva instituției dumneavoastră sau la Arhivele Statului), vă rugăm să subliniați măsurile pe care le-ați luat pentru a transforma arhivele Universității (Institutului) într-o bază de cercetare științifică.

Prof. dr. Constantin Popa: documentele au fost inventariate progresiv, pe măsura intrării în arhivă, în conformitate cu normele tehnice. Datorită repetatelor mutări în diferite spații de depozitare, ca urmare a succesiunii reorganizării ale Universității, în prezent se lucrează la ordonarea, selecționarea și reinventarierea arhivei, avînd ca scop final o mai bună funcționalitate a acesteia.

Nu dispunem încă de o sală de studiu a arhivei, dar biblioteca Universității, care funcționează în aceeași clădire, oferă posibilitatea utilizării sărilor de lectură pentru studierea documentelor de arhivă. Pe baza fondului arhivistic propriu a fost redactat și editat un amplu studiu, *Universitatea din Timișoara, 1940—1970*, avîndu-l drept coordonator pe prof. dr. doc. Ioan Curea, fost rector al Universității.

Activitatea arhivistică, potrivit reglementării actuale, intră în competența secretariatului rectoratului și este coordonată de secretarul-șef Gheorghe Velciov (diplomat în științe juridice). Lucrările referitoare la primăria, păstrarea, predarea și selecționarea documentelor sînt executate de Iuliana Cătană, bibliotecară (studii medii).

Filiața timișoreană a Arhivelor Statului asigură permanent o asistență competentă, apropiată și foarte utilă în toate problemele legate de păstrarea, selecționarea și evidența documentelor create de Universitate.

De-a lungul timpului ne-am străduit să asigurăm condiții optime de păstrare pentru arhivă, astăzi aceasta fiind păstrată într-un depozit al bibliotecii și într-o altă clădire, exterioară (str. Vasile Pârvan, nr. 4), unde spațiul este suficient și oferă certitudinea conservării documentelor în cele mai bune condiții.

Prof. dr. ing. Coleta De Sabata: arhiva Centrală a Institutului politehnic este organizată conform legislației în vigoare. Toate documentele sînt inventariate și depozitate în 4 săli, la parterul clădirii Rectoratului Institutului. Anual, facultățile predau la arhiva centrală documentele create, pe bază de inventar, iar comisia de selecționare, tot anual, procedează la îndepărtarea documentelor cu termene de păstrare expirate.

Deși nu a fost amenajată o sală de studiu pentru documentele de arhivă, din lipsă de spațiu, s-a avut în vedere crearea unui spațiu în cadrul depozitului unde pot fi cercetate documentale.

Urmare a unei intense activități de cercetare, a fost elaborată *Monografia Institutului politehnic*, cu ocazia aniversării semicentenarului (1970). De asemenea, la împlinirea a 60 de ani de existență a Institutului a fost editat *Anuarul jubiliar* al Institutului, iar în aceste zile se lucrează intens la o *Monografie* mult mai amplă, pentru care se folosesc documentele din fondul propriu ca principale surse documentare.

Conform atribuțiilor de serviciu, secretarul-șef al rectoratului răspunde de activitatea arhivistică desfășurată în Institut. A fost încadrat și un arhivar, care, după o instruire de o jumătate la filiala județeană a Arhivelor Statului, desfășoară o muncă calificată pentru evidența, păstrarea și selecționarea arhivei. Întreaga activitate se bucură de o atență îndrumare, precum și de un control riguros al arhiviștilor de la F. A. S. Timiș.

Prof. dr. Gheorghe Băcanu: inițial, documentele create în perioada de început a Institutului de Medicină au fost inventariate conform cu prevederile legale ale timpului referitoare la administrarea arhivelor. Dar, din nefericire, de-a lungul anilor arhiva a fost inundată de trei ori, o parte din documente nemaiputînd fi salvate, iar celelalte au fost restaurate. În prezent dispunem de un depozit corespunzător, deși insuficient ca spațiu, și s-a realizat reinventarierea documentelor din anii 1945—1979.

Nu dispunem de o sală de studiu a arhivei, dar documentele pot fi cercetate în chiar depozitul lor, în prezența arhivarului.

Folosind fondul documentar existent a fost elaborată lucrarea *Institutul de Medicină Timișoara, 1945—1979*. Totodată, documentele sînt folosite ca bază de documentare și pentru alte lucrări referitoare la perioade mai vechi din viața Institutului, în scopuri educative, științifice sau administrative.

Secretarul-șef de Institut este cel în a cărui competență intră activitatea arhivistică desfășurată în Institutul nostru. Lucrările privind primirea, păstrarea, selecționarea și evidența documentelor sînt îndeplinite de curiera institutului (postul de arhivar a fost desființat în anul 1980).

Activitatea noastră pe linia respectivă și aplicarea principiilor arhivistice actuale este îndrumată de cadrele de specialitate ale Arhivelor Statului timișorene, care ne ajută permanent, prin controlul atent și competent, dar mai ales prin discuții la obiect, la îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor ce ne revin: îmbunătățirea evidenței documentelor și selecționarea celor cu caracter nepermanent.

Prof. dr. Ilie Duvlea: din cantitatea totală de 150 ml arhivă sînt inventariate și selecționați 90 ml din anii 1945—1974.

Tot mai des documentele din arhivă sînt folosite la eliberarea adevărilor de vechime, de școlarizare, burse etc. Nu de puține ori au fost folosite documentele din arhiva proprie la realizarea unor studii publicate în cele 20 de volume „Lucrări științifice”, seriile Agricultură, Zootehnie, Medicină veterinară.

De arhiva Institutului răspunde tovarăsa Aglaia Vingărzan (studii medii), care colaborează în condiții deosebit de bune cu Filiala Arhivelor Statului din oraș, din partea căreia ne bucurăm de un sprijin permanent și de o îndrumare competentă.

Pînă anul trecut, datorită faptului că Institutul nu avea suficient spațiu, arhiva a fost mutată de mai multe ori. O dată cu terminarea construirii noilor clădiri ale Institutului, arhivei i-a fost repartizat un spațiu corespunzător (81 m²).

Pornind de la importanța genului de arhive din învățământul superior, D.G.A.S. și Ministerul Educației și Învățământului au pus la dispoziția Universităților (Institutelor) noul nomenclator-indicator destinat să sprijine activitatea arhivistică. În ce măsură conținutul acestui instrument de lucru contribuie la îmbunătățirea inventarierii și selecționării arhivei Dumneavoastră? Cum își desfășoară activitatea comisia de selecționare?

Prof. dr. Constantin Popa: noul nomenclator-indicator pentru institutele de învățământ superior, în curs de definitivare la Ministerul Educației și Învățământului, ne-a fost prezentat în proiect de F.A.S. Timiș, iar noi am făcut unele propuneri atît în ceea ce privește conținutul, cît și termenele de păstrare.

Referitor la comisia de selecționare, începînd cu anul 1981 a desfășurat o activitate continuu bună și au fost reintroduse în circuitul economic circa 2 000 kg hîrtie.

Prof. dr. ing. Coleta De Sabata: nomenclatorul-indicator cu care lucrăm în prezent datează din 1964. Elaborarea rapidă a unui nou instrument de lucru este imperios necesară. Noi îl așteptăm, nevoia încadrării corecte a unor noi categorii de documente obligîndu-ne adesea la asimilări nu de puține ori forțate.

Comisia de selecționare întocmește anual liste de selecționare pentru documentele cu termen de păstrare expirat și le supune aprobării Arhivelor Statului. Ca urmare a acestei situații mai păstrăm încă 450 ml arhivă, iar peste 10 000 kg hîrtie au fost predate la centrul de colectare.

Prof. dr. Gheorghe Băcanu: sîntem în așteptarea noului nomenclator-indicator al M.E.I. pentru institutele de învățământ superior, care ne-ar fi foarte util în activitatea arhivistică desfășurată de Institutul nostru, contribuind la îmbunătățirea inventarierii și selecționării documentelor din arhivă.

Comisia de selecționare își realizează atribuțiile și anual sint eliminate din arhivă circa 900 kg hîrtie.

Prof. dr. Ilie Duvlea: așteptăm elaborarea cît mai urgentă și difuzarea noului nomenclator-indicator pentru institutele de învățământ superior, instrument de lucru absolut necesar în noile condiții mai complexe de desfășurare a activității arhiviste.

Și comisia de selecționare resimte lipsa unui nomenclator-indicator care să acopere întreaga activitate desfășurată în Institutul nostru. Procesul de selecționare se desfășoară greoi, iar rezultatele nu sînt pe măsura așteptărilor.

Privind în perspectivă, vă rugăm să vă pronunțați asupra modalităților de ridicare a calității activității arhiviste proprii și asupra activității dumneavoastră de valorificare științifică a fondurilor și colecțiilor pe care le dețineți.

Prof. dr. Constantin Popa: date fiind condițiile noi și foarte bune create pentru depozitarea și păstrarea fondului arhivistic, pe măsura prelucrării documentelor inventariate deja, se vor crea posibilități atît pentru preluarea în continuare a documentelor de la catedre, facultăți și servicii, cît și pentru crearea unor colecții care să poată servi la unele eventuale valorificări științifice calitativ superioare.

Prof. dr. ing. Coleta De Sabata: pentru ca activitatea arhivistică să se desfășoare și în continuare în condiții optime, am prevăzut în planul de dezvoltare a Institutului politehnic amenajarea a încă unei încăperi pentru depozitul de arhivă. Totodată, prin intermediul bibliotecii vom intensifica propaganda în rîndul studenților și cadrelor didactice pentru consultarea documentelor ce le păstrăm în arhivă și la bibliotecă.

De asemenea, documente și fotocopii de pe acestea referitoare la înființarea Institutului vor fi prezentate ca și pînă în prezent la expozițiile organizate de noi.

Păstrarea în bune condițiuni și valorificarea tot mai complexă a documentelor create de înaintași, dar și ale celor create în zilele noastre constituie pentru noi o preocupare permanentă căreia i-am acordat și-i vom acorda o importanță deosebită.

Prof. dr. Gheorghe Băcanu: dificultățile pe care le întâlnim datorită lipsei postului de arhivar — curiera, cea care face și munca de registratură, ocupându-se și de arhivă — ne obligă ca și pe această cale să ridicăm această problemă. Deblocarea postului de arhivar și angajarea unui om de meserie ar satisface afit dorința noastră de punere la punct a arhivei, cit și imperati vele actuale ale arhivisticii românești.

Prof. dr. Ilie Duvlea: ținând seama de spațiul care ne-a fost pus la dispoziție pentru arhivă, după o amenajare și dotare corespunzătoare, precum și dacă persoana care se ocupă de această arhivă nu va mai primi sarcini suplimentare, Institutul agronomic va dispune de o arhivă model.

ALEXANDRU NASTOVICI

ARHIVA CONSILIULUI POPULAR AL JUDEȚULUI GORJ

Ideea acestui interviu ne-a fost sugerată de directorul Filialei Arhivelor Statului Gorj, Dan Neguleasa, care, împreună cu Vasile Crețan, secretar al Consiliului Popular județean, ne-au furnizat date semnificative privind activitatea arhivistică desfășurată în cadrul acestei organizații, care poate constitui un model pentru organizațiile similare din celelalte județe.

Stimate tovarășe Dan Neguleasa, vă rugăm să ne prezentați câteva aspecte legate de colaborarea Arhivelor Statului cu factorii de răspundere ai Consiliului Popular județean Gorj, în scopul desfășurării unei activități arhivistice la nivelul celor mai exigente cerințe.

Consiliile populare, ca organe locale ale administrației de stat, desfășoară o variată și bogată activitate ilustrată în documentele create în cursul ei — surse istorice de primă importanță pentru cunoașterea și păstrarea istoriei. Cunoștința valoarea acestor documente, dată de importanța și varietatea atribuțiilor activităților și informațiilor pe care le reflectă, Filiala Arhivelor Statului Gorj a acordat un interes deosebit îndrumării și controlului muncii de arhivă desfășurate de consiliile populare.

Având la dispoziție o bază legală, Decretul 472/1971 privind Fondul Arhivistic Național, și un instrument de lucru, *Normele tehnice* pentru înregistrarea, gruparea în dosare, selecționarea și păstrarea documentelor scrise și tipărite, a sigiliilor și stampilelor de către organizațiile socialiste, elaborate de Direcția Generală a Arhivelor Statului, între Filiala Arhivelor Statului Gorj și Consiliul Popular județean Gorj s-a stabilit o permanentă și rodnică colaborare care a avut drept rezultat constituirea unor arhive bine organizate, păstrate și conservate.

Încă de la constituirea sa, Consiliul Popular al Județului Gorj, aplicând prevederile art. 9 din Decretul 472/1971, a întocmit nomenclatoare ale termenelor de păstrare pentru unitățile subordonate, aprobate prin instrucțiunile nr. 3476 din 17 noiembrie 1969, nomenclatoare ce-au fost reactualizate și aprobate prin decizia nr. 450 din 10 noiembrie 1979. Aceste nomenclatoare însoțite de normele tehnice elaborate de Direcția Generală a Arhivelor Statului au fost difuzate la toate consiliile populare urmărindu-se modul de aplicare.

Periodic, sau de cîte ori situația a impus, s-au făcut instructaje și analize cu secretarii consiliilor populare privind munca desfășurată pe linie de arhivă și modul de aplicare a legislației arhivistice, acțiuni care au dus la obținerea unor rezultate pozitive.

Prin efortul comun al celor două institutii s-a asigurat o activitate permanentă de prelucrare a arhivelor consiliilor populare, de inventariere și selecționare a acestora. În acest sens Consiliul Popular județean a fost un exemplu. Anual a primit în depozitele sale arhivă prelucrată și inventariată și s-a preocupat de selecționarea fondurilor pronrii, în limitele prevăzute de lege.

Urmarea acestei preocupări a fost constituirea, la nivelul Consiliului Popular județean, a unei arhive model depozitată în condiții optime. Situația statistică întocmită în anul 1981 de către Filiala Arhivelor Statului Gorj scotea în evidență